Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

ŠTUDIJSKI KROŽKI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

LUK
Ljudska Univerza Kranj

Skupaj pridemo daleč

2021

Uvodnik

Knjižica Skupaj pridemo daleč je nastala v okviru študijskih krožkov Ljudske univerze Kranj in Andragoškega centra Slovenije. Udeleženci krožkov so bili odrasli s posebnimi potrebami, invalidski upokojenci in starši velikih slovenskih družin.

Čeprav sem že dolgo mentorica študijskih krožkov - krožek Čas kot darilo je bil že oseminpetdeseti - in čeprav je vsaka skupina nekaj posebnega in enkratnega, pa so letošnji krožki predstavljali poseben izziv. Potekali so v treh različnih okoljih - eden med njimi celo v poznih večernih urah -, ciljna skupina pa so bile ranljive skupine - z izjemnimi vedenji in izkušnjami, s potrebo po novih znanjih in pozitivno nalezljivo energijo.

Najlepše jih lahko opišem z besedami Toneta Pavčka:»Vsak človek je zase svet, čuden, svetal in lep kot zvezde na nebu ...«

Že na začetku je bila knjižica zamišljena kot skupek besedil, v katerih bodo krožkarji predstavili »recepte«, kako ravnati v določenih situacijah in tako izboljšati kvaliteto lastnega življenja in življenja ožje in širše okolice. Meni ga nedvomno so.

Študijski krožki so predmet Javnega razpisa za sofinanciranje programov in dejavnosti izobraževanja odraslih v letu 2021 Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Mentorica Mirjana Debelak

Študijski krožek

BESEDE, BOLJŠE OD MOLKA

Šenčur

Doprinos študijskih krožkov ranljivim skupinam

Vsak človek ima meje svojih sposobnosti in s tem meje svoje samostojnosti. Meje sposobnosti in samostojnosti oseb z motnjo v duševnem razvoju postavljamo drugi. Naša najpomembnejša naloga je, da pravilno ocenimo njihove sposobnosti, da se lahko razvijejo njihovi potenciali do optimalne možnosti njihove samostojnosti. Pri razvijanju in ohranjanju samostojnosti osebam z motnjo nudimo podporo v vseh življenjskih situacijah in na področjih, kjer podporo in vodenje potrebujejo.

Ohranjanje samostojnosti, učenje veščin, krepitev uporabnikove samozavesti, skrb za njegovo osebnost, podpora pri uveljavljanju in skrbi o zanj pomembnih zadevah, vodenje in usmerjanje pri zagotavljanju njegovih nematerialnih potreb in vseživljenjsko učenje zagotavljamo tudi skozi vsebine za dvig kakovosti življenja uporabnikov. Ena od vsebin, ki se izvaja v sodelovanju z Ljudsko univerzo Kranj in pod mentorstvom Mirjane Debelak, je študijski krožek.

Cilj študijskega krožka je - poleg izobraževanja - predvsem združevanje, snovanje socialne mreže in aktivno vključevanje v družbeno življenje lokalne skupnosti, posledično pa osveščanje okolja, da je »drugačnost« sestavni del naše družbe in da imajo odrasli s posebnimi potrebami izjemne potenciale in jim je vredno prisluhniti.
Študijski krožek, v katerem so uporabniki VDC Kranj, enote Šenčur sodelovali - krožek je vodila mentorica Mirjana -, nosi naslov Besede, boljše od molka.

Skozi srečanja so udeleženci študijskega krožka krepili komunikacijske in socialne veščine, področje, kjer imajo pomanjkanje, zaradi katerega doživljajo velik napor in stres, predstavlja pa pomemben dejavnik za navezovanje stikov, konstruktivno reševanje problemov in vključevanje v širše socialno okolje.

Kaj so bile teme srečanj in kaj so imeli uporabniki možnost izraziti o sebi in svojih interesih, so povedali v svojih izjavah, skozi katere je moč začutiti, kako pomembno je osebam z motnjo ponuditi priložnost in prostor, v katerem se lahko izrazijo, so slišani in se pri tem počutijo varne.

V sklopu sodelovanja v študijskem krožku je - skozi vsebino na srečanjih - kot skupni projekt nastal izdelek, ki smo ga poimenovali »Govoreče drevo«, z njim pa smo skušali zajeti namen, zaradi katerega smo se povezali. Ustvarili smo drevo s ptički, ki poudarja pomembnost uspešne komunikacije, preko česar se ustvarjajo odnosi, saj smo ljudje v osnovi družabna bitja. Kot ptički.

Andreja Vršič in Tatjana Sladič,
VDC Kranj, enota Šenčur

Študijski krožek

Meni je fajn na študijskem krožku. Na splošno mi je vsa vsebina všeč. Na srečanjih imam možnost kaj povedati. Všeč mi je, ko v določenih besedah iščemo skrite besede. To je zabavno.

Martina Skubic

Meni je vse všeč, kar počnemo na srečanjih. Všeč mi je, ker veliko govorimo. Ustvarjamo skupen izdelek iz gline. To so ptički, ki se tudi pogovarjajo med sabo. Kot mi.

Luka Burgar

Spominjam se, da smo se pogovarjali o besedah. Mentorica Mirjana nas je veliko spraševala, mi smo odgovarjali na vprašanja. Srečanja so mi všeč. Jaz bi se na srečanjih pogovarjal tudi o glasbi, ker jo rad poslušam.

Miran Selimović

Všeč mi je, ker lahko povem, kdo sem jaz in kaj rad počnem. Na druženjih se pogovarjamo tudi o bontonu, o medsebojnem spoštovanju, o primernem vedenju, kar se meni zdi pomembno. Pomembno je tudi, kako se mi odzovemo, ko se pogovarjamo z drugimi. Tako se ljudje bolje razumemo med sabo.

Aleš Ajdovec

Tudi meni je vsebina všeč. Naučila sem se novih stvari. Skozi igre in naloge sem spoznala nove besede in kaj besede pomenijo.

Mojca Derling

Pogovarjamo se, kaj radi počnemo. Jaz sem povedala, da imam doma putke. Ko jih hranim, takoj pritečejo. Rada prihajam na srečanja.

Brigita Gašpirc

Pogovarjali smo se tudi o »čarobnih« besedah. To so hvala, prosim, pozdravi in podobne. Pogovori med nami so lepši, če uporabljamo take besede. Pomembno je, da smo prijazni med sabo.

Matjaž Žerovnik

Vsebina mi je super. Veliko se pogovarjamo in tudi beremo. Delamo vaje z besedami. Pogovarjali smo se tudi o hišnih ljubljenčkih. Jaz imam Abi. To je mucek.
Všeč mi je bil kviz.

Matjaž Štirn

Malo tudi rišemo. Narisal sem rožo. Jaz sem povedal, da mene zanimajo kraji in vasi in cerkve. Poznam kraj, kjer je doma mentorica Mirjana.

Tone Zor

Na krožku rada poslušam pogovore. Zvem tudi kaj novega. Pogovarjamo se o lepem vedenju. Pogovarjamo se o tem, kaj radi počnemo, kaj nas zanima. Mene zanimajo male živali. Doma skrbim za dva mucka. Na krožku sem čisto sama izdelala dva ptička. Oba sta iz gline. Enega sem oblepila s pisanim papirnatim prtičkom.

Maruša Martinjak

Utrinki

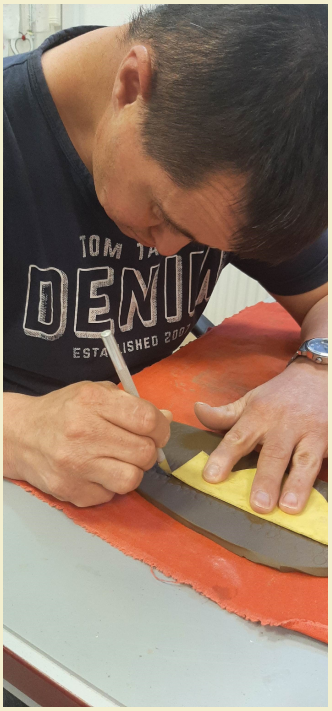

Utrinki

Utrinki

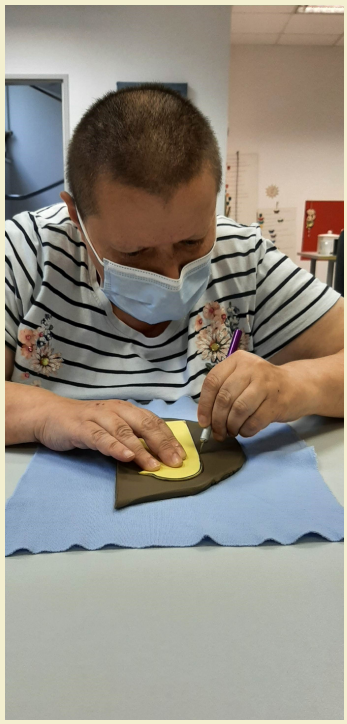

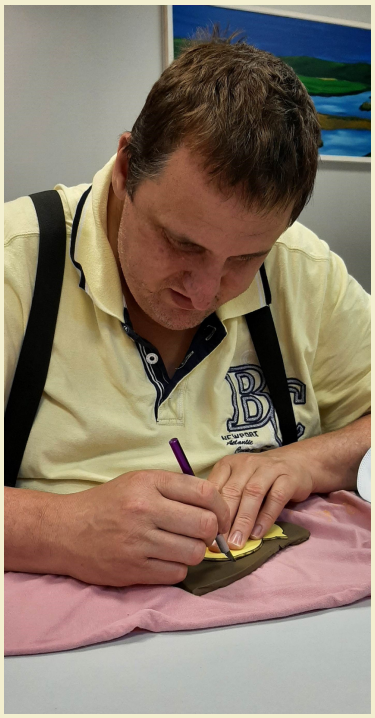

Utrinki

Študijski krožek

ČAS KOT DARILO

Velesovo

Mama osmih otrok

Pred nekaj urami sem se z možem in najmlajšim sinom vrnila z obiska pri mojih starših.
Rojstna hiša, domače dvorišče, stara kuhinja, očetov nasmeh ob srečanju, mamin utrujen korak in žuljava roka, s katero nežno poboža opešanega moža. Toliko drobnih in preprostih stvari, ki nagovarjajo brez besed.

Dva revna kmečka človeka je združila ljubezen ali pa nuja. To zdaj ni več pomembno. Srečna sem, ko vidim, kako se imata po petinpetdesetih letih zakona še vedno rada, kako mama skrbno neguje očeta, čeprav bi bila tudi sama potrebna počitka in pomoči. Danes je že tudi ona utrujena in zgarana, vendar se ne pritožuje, ampak s pozornostjo pristopi k očetu, mu obriše smrkav nos, ponudi pijačo in ga nahrani.
Čeprav sem sama medicinska sestra, sem samo sedela, gledala in ostala brez besed. Priznam, učila sem se!
Ta dota nima nominalne vrednosti, a človek težko preživi brez nje.
Pri maši sva z možem slišala, da je nedelja starih staršev. »Ja, to sta onadva. Ne, to sva tudi midva, že štirikrat,« mi je odmevalo v srcu. Kako teče čas.
Ko nam je mentorica Mirjana Debelak predstavila nov krožek Čas kot darilo, smo se udeleženci krožka s predlaganimi temami in z naslovom strinjali. Ko pa je bilo treba še nekaj napisati, pa se je zataknilo.

Merimo ga z dnevi, urami, minutami, celo z leti in veki. Pa vendar se mi zdi, da je čas bolj ali manj le okvir tega trenutka, ki ga živim prav zdaj. Ta trenutek se lahko izražam, poslušam, razmišljam, delam, ustvarjam, se crkljam ali pa tečnarim. Ta trenutek se lahko razdajam, jutri še ne dosežem, včeraj ne morem spremeniti.

Več kot polovico delovne dobe sem preživela doma - z možem in otroki na kmetiji, kjer je tast pogosto ponavljal, da te hudič ne sme najti brez dela.
Z leti sva nekoliko odrasla in si upala narediti kakšno stvar tudi po svoje. Pa vendar se je v spomin zapisalo mnogo lepih, nepozabnih trenutkov: rojstva najinih otrok, ki sva jih z možem doživljala skupaj.

Mož si je vedno vzel čas in bil ob meni, ko sem ga potrebovala. Nepozabni so prvi dotiki, prve besede, prvi koraki, smeh, vrišč, prve besede, prvi uspehi otrok. Čeprav je kakšna slika že malce zbledela, je veselje ob razvijajočem se novem življenju nagrada za vsak napor, ki ga je bilo potrebno pridjati.
Ne vem, kako je v družinah z enim ali dvema otrokoma. Vem le, da je bilo pri nas veliko smeha, malo joka, veliko čebljanja in otroškega načrtovanja, veliko objemov, mnogo poljubov in mnogo lepih želja.
Bili so tudi težki trenutki, izgube, neuspehi, razočaranja, a bi bila krivična, če bi tarnala, saj je bilo lepega veliko več.

Ko je spočeto novo življenje, začne rasti mama, z rojstvom otroka postane materinska ljubezen vidna in se z vsakim otrokom rodi nova.
Včasih so me spraševali, katerega otroka imam najraje. Na to vprašanje ni mogoče odgovoriti, prav tako ne morem reči, da imam vse enako rada. Vsak otrok je svoj svet, svoja oseba, je edinstven in ga lahko ljubiš le na njemu sprejemljiv način. Nemogoče jih je opisati z enim stavkom. Vedno bolj je jasno, da ima vsak svoje poslanstvo položeno že v zibelko. Kako jasno ga bo odkril, to pa ve le Bog. Tako različni so, eni resni in odgovorni, drugi delovni, tretji nekoliko sanjavi, a iskreno pošteni, sočutni. Zdi se mi, da jih lahko primerjam zmavrico. Vsak sije v svoji barvi in nikoli ne veš, kdaj boš ta sij zagledal v vsej njegovi lepoti.
Zato mama potrebuje čas, da otroke spremlja, posluša, se z njimi pogovarja, jih uči.
Res jim je treba tudi skuhati, oprati in pospraviti, jih navajati na delo. Najini otroci niso hodili na razne obšolske dejavnosti, saj je bilo dela in igre doma vedno na pretek. Z nama so bili pri vsakem delu in ko so mu bili kos, so sodelovali skozi igro in kasneje skozi lažja dela. Tako nam je čas hitro mineval ob pogovoru, petju, prigovarjanju, spodbujanju, razlaganju in poslušanju pripovedi starejših.
Vedno bolj samostojni so se podajali na pot odraščanja in še prej šli skozi uporniško najstništvo. V tem času sva se učila, kako otrokom zaupati in kako času in zrelosti primerno prestavljati meje dovoljenega.

Nisva vse naredila prav, nisva vedno znala prisluhniti, zamujeno pa je vedno težko nadoknaditi. A nama je vsak dan nov izziv, novo upanje, nova priložnost, da stvar narediva bolje, z več ljubezni, s pozornejšim poslušanjem, z večjim zaupanjem.
Ko otroci odrastejo, si ob njih kot statist, kot arhiv, v katerega pokukajo, ko se hočejo prepričati o nekaterih dejstvih. Ko postanejo starši, začnejo spraševati za mnenje ali nasvet.
In se spet učiva - ne modrovati, le preprosto podati svojo izkušnjo ali potomca usmeriti na primeren naslov.
Ko se včasih pogajava z zadnjima najstnikoma, imava občutek rahle naveličanosti, a naju smeh in žvrgolenje vnukov predrami in opomni, da se splača potruditi še teh par petkov, kot rad reče moj mož.
In tisto in tako, kot sva midva vsak zase prejemala od svojih staršev, z dodanimi znanji dajeva naprej.
Čeprav sem hotela pisati o tem, kako čas doživljam kot mama, sem pisala v dvojini. Kajti čas materinstva sovpada s časom očetovstva. In le drug ob drugem sva lahko in mama in oče in to tudi zmoreva.
Hvaležna za moževo ljubezen, podporo in zgled sem, kar sem - mama osmih otrok, ki pogumno stopajo v svet kot pošteni in delovni ljudje. Znajo delati in znajo se veseliti, znajo začutiti drugega človeka in mu pomagati, če to potrebuje. Torej nama je nekaj le uspelo! Kako lepo je gledati najine mlade družine.

Ker pa je dobra komunikacija zelo pomembna za kvalitetne odnose v vsaki skupnosti, zlasti med družinskimi člani, bi se na tem mestu rada zahvalila mentorici, ki nas je znova in znova učila, kaj je asertivna komunikacija, kako jo izboljšati, si upati reči NE, kako poslušati, da bomo slišali in razumeli drugega. Dobrega pogovarjanja ni brez zelo dobrega poslušanja. Če nismo slišani, je naš pogovor kot mlatenje prazne slame. Se to tudi vam kdaj zgodi? Nam se je.Zato je hvaležnost za nova znanja, nove izkušnje , toliko bolj na mestu.

Draga naša Mirjana, pa še kdaj pridi med nas.

Marija Kern

Ženska

Sanjala je o veliki ljubezni,
sanjala o lepih dneh,
sanjala o veliki družini,
kjer bo doma veselje in smeh.

In dana ji je bila velika ljubezen,
objem in varstvo dobrega moža,
dani so ji bili otroci,
veselila se jih je iz srca.

A vsak otrok je tudi svet zase;
ko zrase, mora iti svojo pot.
In srce matere ve,
da ga ne more in ne sme zadržati zase,
čeprav krvavi in joče povsod.

In njeno srce še kar ljubi,
ljubi in upa,
da vsak najde pravo pot
in ne obupa,
ko dete zaide na stranpot

Njeno telo se postara , utrudi.
Na glavi je mnogo sivih že las,
a srce mladostno utripa,
ko pravi: »Ljubim vas!«

Marija Kern

Pot

Deklica skuštranih las ob potoku
z mamo plenice sestrici pere.
Ribice plavajo mimo.

S strumnim korakom
nese torbo v šolo
in rada bere.

Dekle ponosno koraka
po asfaltu domačega trga,
poslušajoč odmev svojih korakov.
Polna idealov hoče spremeniti svet.

Zaposli se in hoče ljubiti.

Hrepenenje v srcu jo vodi,
kamorkoli že gre.
Išče in išče,
dokler se ne zave,
da spremeniš lahko le sebe
in da drugače ne gre!

Marija Kern

Osmi otrok

Sem Štefan Kern. Star sem dvanajst let in sem najmlajši od osmih otrok v naši veliki družini. Družbo mi delajo še leto in pol starejši brat Tomaž, devetnajstletni Jakob, sestra Petra, bratje Tadej, Andrej, Marko in sestra Anita. Starejši so že pri svojem kruhu. Anita ima družino in sem že devet let stric Tinkari, Anitini hčeri.

Marko je doma prevzel kmetijo in nekoliko razbremenil atija pri skrbeh in delu.

Andrej je poročen v Selško dolino. Tam imata z ženo Špelo tri luštne otroke, tri moje nečake. To so Jaka, Lovro ter mala Laura.

Zadnja štiri leta mami spet hodi v službo, da lažje preživimo. Bolje bi bilo, če bi bila še vedno doma, tako kot prej, ko je imela za nas veliko več časa. Kljub temu mi ni nikoli dolgčas, saj je vedno kje kdo za družbo, igro ali pa prepir.

Zelo sem vesel, ko pridejo na obisk bratje in sestre, ki so se že odselili. Ko smo vsi skupaj, je najlepše. Najbolj pa pogrešam sestro Petro, ki se je pred kratkim preselila v Ljubljano. Tam ima službo.

Štefan Kern ml.

Mladost na kmetiji

Moja družina živi na kmetiji. Poleg atija na njej dela brat Marko kot mladi gospodar. Mami hodi v službo, doma gospodinji in skrbi za ostarelega dedka. Če je potrebno, mi pomaga pri učenju.

Sam se najboljše počutim, ko vozim katerega od naših traktorjev, s katerimi se pripravlja krma za živali. Obrok vsebuje veliko komponent in vse poznam, tudi po kilogramih vem, koliko moram česa dodati. Zanima me delo na kmetiji, rad pa tudi »šravfam« stroje, ko kaj odpove. Vedno je kaj zanimivega mogoče početi. Če pa mi ostane kaj prostega časa, z brati ali pa z atijem brcamo žogo, kolesarimo ali se odpravimo na kak krajši izlet.
V veliki družini - pri nas je osem otrok -, ni nikoli dolgčas. Marsičesa si sicer ne moremo privoščiti, ker je premalo denarja, imamo pa drug drugega, da se pogovarjamo, šalimo, kregamo, pa tudi učimo deliti stvari med seboj in si pomagamo, ko komu ne gre.
Včasih pa se čisto tiho umaknem v sobo in se priklopim na kakšno igrico ali pa YouTube.
Star sem skoraj štirinajst let in veliko razmišljam, kaj bom postal v življenju. Vse mi še ni jasno, včasih me to tudi malo skrbi. Pa me mami tolaži, da imam pridne roke in že zdaj veliko praktičnega znanja in da bo že šlo.

Tomaž Kern

Čas kot darilo

3. avgusta bo minilo petindvajset let, ko sva si z možem obljubila zvestobo v dobrem in slabem. V dobrem in slabem? V dobrem brez težav, z veseljem sem mu zvesta. V slabem pa v to nisem vedno prepričana. A časi niso vedno le sladki, včasih pride tudi nevihta, a po vsakem dežju posije sonce.

V zakonu se nama je rodilo šest otrok. V prvih letih sva se razveselila treh deklet in se z njimi skupaj učila odraščanja in odgovornosti. Čez nekaj let sva se opogumila in sledila glasu v srcu, ki naju je vodil in sva mu zaupala.

Po devetih letih premora sva v svoj dom sprejela še dva sinova in najmlajšo hčer.
Življenje v veliki družini je pestro, živahno in zelo dinamično. Odnosi zahtevajo rutino, doslednost, ranljivost in iskrenost.
V vseh teh letih sva večkrat prišla do točke obupa, saj sva se kmalu na skupni poti zavedala, da sva v najin skupni dom prinesla vsak svoje vzorce in rane iz primarne družine. Vztrajala sva in se učila premagovati ovire in prepreke.

Otroci so naš zaklad, hkrati pa velik izziv, ki iz nas izvabi najlepše melodije ali nam pokaže najtemnejše kotičke našega srca.
Dela za osebnostno rast nama v vseh teh letih zagotovo ni primanjkovalo. Vedno nama je bilo v veselje prebrati dobro knjigo o vzgoji ali zakonu, se udeležiti zanimivega predavanja ali oditi na vikend seminar za zakonce. V velik izziv pa nama je bilo včasih pobrskati po svoji zavesti tudi s pomočjo terapevta.
Spomladi sva se zelo razveselila povabila na študijski krožek z naslovom CAS KOT DARILO. Kot naročeno, saj sva v zadnjem obdobju spoznavala, da najin način medsebojne komunikacije in komunikacije z otroki ne obrodi najboljših sadov. Vse prej naučeno je bilo potrebno spraviti v prakso.
Zaradi stiske s časom, ki jo doživljamo tudi ali morda še bolj velike družine, je bila naša družinska komunikacija občasno nepremišljena, vodile pa so jo naše emocije.
Tako sva z možem v času naših srečanja z ostalimi udeleženci spoznala veliko novega, zanimivega in sva hkrati doživljala veliko hvaležnost ob spoznanju, da je lepo imeti veliko družino.
Predvsem naju je zelo nagovorilo, da nas izbira prave besede in poslušanje v družini lahko še bolj zbliža, da smo sami svoje sreče kovač in da je CAS, namenjen družini, resnično DARILO.

Maja in Tomaž Jerkič

Odraščanje in večanje

Na začetku sem bila ena, edina in tega se ne spomnim. Za nazaj so me naučili, da sem pri letu dni svojega življenja dobila sestrico Tinkaro. Skupaj sva se previjali, kobacali, jokali, kričali, se ščipali, plavali in padali. Potem so sledila leta in skupaj s Tinkaro sva dobili sestro Tonjo. Tako je šlo, en, dva, tri. Minilo je prvih skupnih devet ali mojih trinajst let in zamajala so se tla pod nogami. Normalnost je presekala obelodanitev, da bomo dobili bratca ali sestrico.

Prosim!? To je bila šok terapija za moje adolescentno prebujanje.
Prišel je bratec Matevž. Sestre smo pripravljale plakat z njegovimi podatki. Potrebno je vedeti, kako krepak bratec se nam je rodil. Praznovali smo v kleti, skupaj s sorodstvom. Kmalu sem ga videla, prvič sem zavedno spoznavala dojenčkastega brata. Totalna novost, življenjska izkušnja. Prinesel nam je tri ogrlice. Upiranje in nemir pred družinsko širitvijo je odnesel bridek obrazek, telesce, ki se je smejalo in zadovoljno brundalo. Ogrlico sem nosila vse dokler je čas ni obarval v odtenke zelene in rjave. Na skrivaj sem brala priročnike o dojenčkih, še prej pa o nosečnosti, ki so se z različnih koncev pritepli v našo hišo, v prostor v klopi.

Odprl se je nov svet, saj pravim. Dom se je napolnil z vedrostjo, morda sem prvič nekoga zares pogrešala. Matevža.
Niso minila tri leta, ko se je v kleti odvil pogovor, v njem pa kot da je štrlela in se izstrelila le ena novica. Čez nekaj mesecev bo v maminem trebuhu odrastel nov dojenček za v svet. Pa dobro no, saj nismo čisto pri pameti? Zdravorazumskost pač odslikujeta starša in njuna ljubezen. Tako je, ko lastna volja še ne deluje popolnoma. Sprejemati ali zanikati. Martinov jok je bil hujši, nič mil. S seboj ni odnesel moje zaskrbljenosti in nepokorščine odločitvi staršev. Nekaj pa se je le premaknilo. Prestala sem osnovno šolo, vzcvetela v prijateljstvih in se odločila, kam naprej. Kmalu sem bila več zdoma, otroški jok sem pustila za zaprtimi hišnimi vrati, za neujetimi avtobusi in skrita za obrambnim zidom dijaškega sveta. Enkrat je tudi z Martinom preskočila iskra. Bratska ljubezen se je morala roditi takrat, ko je bil tri dni v bolnišnici in me je z navdušenjem objel. Potem nam je nemo govoril vaje v potrpežljivosti, dokler se ni pri štirih letih vključil v svet govora.
Minevanje let je spotaknil popoldan v Ljubljani. V avtu, v mamini torbici sem zagledala materinsko knjižico. Poznavalka tovrstnih orodij, ki jih potrebujejo bodoče mame, sem jo začudeno pogledala. Nisem si mogla kaj, zataknilo se mi je v želodcu. To je bilo moje maturanstko leto. Družine prijateljic in prijateljev naj bi bile normalne, napolnjene s skrbjo za omiko, za materialno dediščino, za odraslost teh perspektivnih pametnih glav, ne pa za rojevanje

in večanje članov, ki se nedolžno smejijo, vroče jokajo in vede nagajajo. Stiska se je kotalila po notranjih organih vse do maturantskega plesa, morda še dlje. Naenkrat pa sredi julijskega dneva čestitke za sestrico Meto. Za kaj sem že zaslužna? No, novo sestrico imam. Prijateljico povabim na sprehod, praznovati je nekako težko. Postopoma, ko je moja osamosvojitev dobivala obliko, želje materijo in prihodnost vizijo, se je vendarle tudi odpor do rasti naše družine dvigal in izhlapeval. Svojevrsten čudež. Meto sem zavila v klobčič tkanine, v katerem je pospala, tesno ob mojem telesu. Občutek je bil materinski, poseben in odgovoren.
Zdaj sem še vedno najstarejša sestra. Oznaka, ki me spremlja, čeprav se je želim otresti in stopiti na svojo pot. Oda materam in očetom in novim generacijam, ki se rojevajo v svet.

Tajda Jerkič

Po šestih otrocih

Pred leti sem kot mlada mamica trem čudovitim hčerkam imela priložnost spoznati svoj notranji svet ženske in raziskovati globino svoje duše. V njihovih najzgodnejših letih sem si vzela čas za osebnostno in duhovno rast in pridobivala znanje s področja psihologije, teologije in pedagogike. Spoznala sem, da ne želim slediti le modnim smernicam v frizerstvu, ampak globlje spoznavati lepoto osebe in poudariti njeno edinstveno lepoto, ki se odraža tudi v njenih laseh.

Kar nekaj let ob rojstvih vseh šestih otrok sem se posvečala le materinstvu in vzgoji. V tem času je bilo oblikovanje pričeske in striženje las zgolj moj hobi, a strast do poklica v meni ni ugasnila ...

Prišel je čas zame in v sebi sem začutila neznansko željo in hrepenenje, da se podam na novo pot. Spoznala sem, da talentov ne želim zadržati zase, in se odločila, da svetu okoli mene ponudim svoje roke, kreativnost, znanje in odprtost za ljudi. Vložila sem čas za pridobivanje novega znanja na področju striženja, barvanja in oblikovanja pričeske. Sem zagovornica naravne lepote in želim si, da bi le-to v sebi odkrila vsaka ženska.

Maja Jerkič

Tudi čas je darilo

Z možem Jožetom sva se spoznala v službi, v tovarni Iskra, kjer sem v razvojnem oddelku opravljala pripravništvo. Jože je tam začel delati dobro leto prej. Po pripravništvu je sistem Iskre začel razpadati in jaz sem ostala brez službe. Jože je službo zamenjal, pri njem doma so imeli prostor za stanovanje. Želela sva biti več skupaj in sva se v odcepitvenem letu 1991 poročila. Tako bova letos jeseni tudi midva praznovala tridesetletnico skupnega življenja.

Vedno so mi bile privlačne velike družine, tudi nama se je v dobrih sedemnajstih letih rodilo osem otrok, čeprav je bilo pri vsakem kar nekaj razumskih razlogov proti. Začasno smo živeli pri možu doma na kmetiji. Za gradnjo nove hiše sva potrebovala denar. V prvi in tretji nosečnosti sem bila za določen čas učiteljica. V kar nekaj razpisanih služb zaradi nosečnosti in majhnih otrok nisem bila izbrana. Tako sem potem prijavila podjetje na področju trgovine.

Vendar je bil tretji sin rojen nekoliko prezgodaj in s posebnimi potrebami. K sreči je dokaj hitro shodil, spregovoril, kasneje pa dobil mesto v posebni šoli, in sicer v Varstveno delovnem centru v Kranju. Sem se pa z njim morala več ukvarjati.

Mož je poleg službe pomagal tudi na kmetiji in delal za moje podjetje, zato sem se z otroki večinoma ukvarjala jaz. Po rojstvu četrtega otroka, deklice, sva vzela posojilo za gradnjo hiše. Mož je bil glavni delavec tudi pri zidavi. Klet do prve plošče so nama pomagali graditi sorodniki, potem pa so prišli na vrsto zidarji in krovci. Jaz, priznam, nisem veliko sodelovala pri betoniranju. Takrat, ko je bila hiša pod streho, sem popoldne šla v porodnišnico rodit še eno deklico. Seveda je potem trajalo še kar nekaj let, dobrih šest let in še dva otroka, da smo se lahko v to hišo preselili. Takrat so nama res veliko pomagali prijatelji iz zakonske skupine. Začasno bivanje pri moževih sorodnikih je tako trajalo petnajst let. Zadnja deklica se je potem rodila, ko smo bili že na svojem.
V vsem tem času se meni ni zgodilo nič posebnega, moja glavna skrb in zaposlitev so bili otroci. Sedaj so že večji, večinoma sem bila vse dopoldneve sama doma, ko se je zgodila korona in smo bili lahko spet več, cele dneve, skupaj v hiši. Dobro, da je ta dovolj velika, ni čudno, da je do konca sploh še nismo opremili. Mož s srednješolsko izobrazbo nima visoke plače, meni pa ob otrocih tudi ni ostajalo časa za podjetje. Vendar se mi je zdelo pošteno do otrok, da z njimi, če jih že imam, delim svoj čas. In denar. Seveda se je treba kakšni stvari tudi odpovedati. Čeprav na to prej nisem mislila, sem se iz skupnega življenja precej naučila, naredila kar nekaj napak in videla, da še zdaleč nisem idealna žena in mami.
Lahko rečem, da je bila poroka prelomnica v mojem življenju.

Bil je skoraj čudež, da sva se, neodločna in neprilagodljiva, odločila za ta korak. »Jazvzamem tebe za moža in obljubim, da ti bom ostala zvesta v sreči in nesreči, v bolezni in zdravju, da te bom ljubila in spoštovala vse dni svojega življenja.«
Vsebino te, dokaj enostavne poročne obljube, sem imela priložnost spoznavati, odkar sem jo izrekla možu. Priznam, da me je malo skrbelo že na poročni dan, pa takrat glavnih možnosti za težave sploh še nisem videla. Že besedilo prisege bi se moralo začeti drugače: »Jaz bom tvoja žena.« Brez tega, da omenim TEBE že takoj v prvem stavku.
Zakon je pač odnos, usmerjenost k drugemu, preseganje mojega egoizma in introvertiranosti. Nenehna priložnost za vajo tistega: »Pojdi in tudi ti tako delaj!« Ali: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«. In bližnji je najprej mož, potem otroci, sorodniki. Vsi ti so moje veselje, znajo pa biti tudi vzrok mojih stisk in težav.
Danes sem zadovoljna, da sem imela in imam priložnosti za toliko odnosov z drugimi. Ne samo v družini, bogatijo me tudi sorodniki, prijatelji iz zakonske skupine, župnije. Izven družine sploh nisem veliko dejavna, dodatna udeležba na kakšnem šolskem predavanju ali krožku pa se je izkazala za koristno in prijetno. Priložnost imam, da slišim kaj novega in se pogovarjam z ljudmi izven mojega najožjega vsakdana. Tako lahko slišim izkušnje drugih inpogledam na stvari, dogodke in odnose tudi z drugega, širšega zornega kota.
In še vedno je zame izziv neka druga malenkost iz poročne obljube. Tista namreč, ki je ni, zato sprva nanjo nisem bila pozorna. To so pogoji.

Šele čez čas sem ugotovila, da sem možu obljubila brezpogojno ljubezen. Nič od tega: »Jaz te bom ljubila, če boš tudi ti ljubil mene in mi boš to dal vedeti; če mi boš dajal prednost pred svojim delom, svojimi sorodniki, svojimi načrti; če boš popravil pralni stroj, še preden zaradi kupov cunj sploh ne bo več dosegljiv; boš pogledal motor avtomobila, da mi ne bo obstal na sredi zasnežene Ulice stare pravde.«
Res je bilo pestro. Če kaj, sem videla in vidim, da jaz sama take brezpogojne ljubezni nimam. Ne vem, kako situacijo rešujejo neverni. Kar se tiče brezpogojne ljubezni, jo jaz lahko možu dam samo toliko, kot je dobim od Boga. Po besedi, zakramentih in krščanski skupnosti doživljam, da Bog spoštuje in ljubi mene z vsemi mojimi dobrimi in slabimi lastnostmi. In to mi polepša dan. Lahko razumem in sprejemam moža in lahko dam priložnost še enemu otroku, da se rodi, še enemu človeku, da obstaja. Lahko si vzamem čas za svobodno, brezkoristno, neplačano druženje z drugim. Vsak dan znova imam na razpolago neponovljiv čas, da živim z drugimi. Ali pa, da ostajam sama v svojem svetu.

Mija Šenk

Študijski krožek

NESKONČEN ODMEV PRIJAZNIH BESED

Škofja Loka

Neskončen odmev prijaznih besed

Naše društvo invalidov - katerega predsednica sem bila zadnjih devet let - že deseto leto uspešno sodeluje z Ljudsko univerzo Kranj in z mentorico Mirjano Debelak. Ko smo se prvič srečali, nam je Mirjana predstavila vsebino prvega študijskega krožka, bili smo navdušeni in naša dolgoletna druženja to tudi dokazujejo.

V teh letih so bile teme naših krožkov zelo različne in zanimive. Študijski krožki so tudi zato v nas vedno znova vzbujali željo po pridobivanju novih aktualnih znanj, posledično pa zagotavljali aktivno preživljanje starosti. Najpomembnejše pa je, da smo udeleženci študijskih krožkov postali zelo dobri prijatelji, saj nam je krožek omogočil vzpostavitev socialne mreže in skupnostnega okolja.
Ker smo prepričani, da ima tudi starejši človek še veliko povedati, smo svoje prispevke in življenjske zgodbe zapisali in objavili v različnih brošurah. Na tak način smo svoja vedenja, znanja, izkušnje in spretnosti posredovali tudi drugim, predvsem mlajšim rodovom.
Vsi smo se naučili veliko novega, saj smo se učili drug od drugega, postali smo bolj samozavestni, samostojni, izoblikovani.

Postali smo boljši poslušalci, govorci, lažje rešujemo težave v ožji in širši okolici. Še bolj znamo sprejemati drugačnost in vemo, da naša resnica ni edina prava.
Koliko nam naša srečanja pomenijo, pa smo spoznali predvsem v zadnjem času, ko so nam razmere preprečevale druženja.

Pogrešali smo bližino, pogovore, odhode od doma, spremembe. Ja, čas in priložnosti je treba izkoristiti, saj so že naše mame vedele, da se izgubljena priložnost nikoli ne povrne.
Tudi zato se bomo srečevali še naprej, izmenjavali izkušnje, se poslušali, ponudili roko ali ramo tistemu, ki jo bo potreboval. Ljudje imamo različne težave in stiske in včasih potrebujemo samo nekoga, ki nam prisluhne in nas posluša.
Sama pa sem zelo vesela, da sem - tudi s pridobljenim znanjem in izkušnjami - lahko kot dolgoletna predsednica Medobčinskega društva Škofja Loka pomagala našim članom. Znala sem jim prisluhniti, skupaj smo spoznavali naravo, rastline, drevesa, travniške rože, hodili v muzeje, na razstave, v gledališča, na izlete.
Smo skupina, do katere čutimo zavezanost in pripadnost. Druži nas veselje, včasih tudi bolečina. Ker pa je v slogi moč, skupaj kot skupina lažje premagujemo ovire, z besedami in pogovori pa presegamo različnosti in razrešujemo konflikte.
Prijazne besede pa imajo magičen in neskončen odmev.

Mimi Košir

Krožkarji

Študijske krožke obiskujem že veliko let, letos smo krožek poimenovali Neskončen odmev prijaznih besed, razpravljali pa smo o pomenu govorjenja za posameznika in skupino, o asertivnem načinu reševanja konfliktov, spoznavali možnosti aktivnega reševanja lastnih problemov, prepoznavali odgovornost za osebni razvoj ...

Na vseh krožkih pa izmenjujemo tudi izkušnje, se veliko pogovarjamo in poslušamo, predvsem pa pletemo trdno socialno mrežo in utrjujemo občutek pripadnosti skupini. V teh letih smo postali že pravi prijatelji.
Komuniciranje ima tudi v življenju starejših zelo veliko in pomembno vlogo. Pa se znamo pogovarjati in poslušati? Vsak dan ugotavljam, da ne. Predvsem slabo poznamo pravila telefonskega komuniciranja. Pa bi jih morali, saj imamo danes skoraj vsi telefone, zato je prav telefon najbolj razširjen in primeren pripomoček komuniciranja. Kadar me po telefonu pokliče neznanec, se mi predstavi in pove, da bi mi rad nekaj prodal, si vedno vzamem čas in mu prijazno pojasnim, da me ponudba ne zanima, se pa vedno zahvalim. Poznam pa kar nekaj ljudi, ki pokličejo in se ne predstavijo, velikokrat niti ne pozdravijo, do telefonskih ponudnikov pa so zelo nesramni in arogantni.

Neka znanka se mi celo pohvali, da takoj, ko zasliši, da ji nekdo želi po telefonu nekaj prodati, prekine, preden človek sploh pove, kar želi povedati.
Če se znamo poslušati in se dogovoriti, je življenje veliko lepše in lažje. Prava beseda na pravem mestu pa je vedno slišana, še zlasti, če jo znamo povedati na pravi način pravim ljudem. Če pa dodamo še nasmeh, pa je njen odmev resnično neskončen.

Albina Fabič

Odsev prijaznih besed

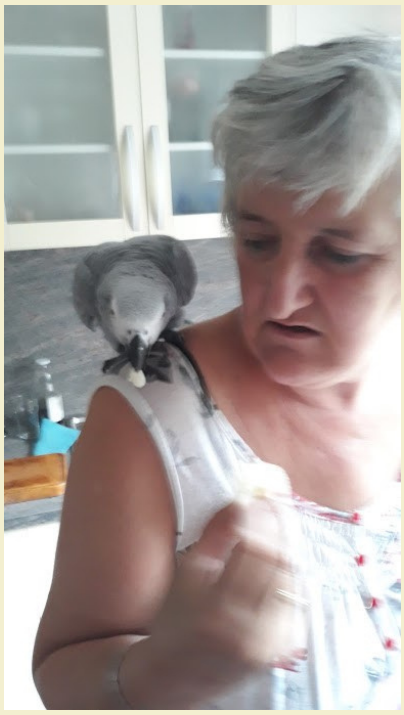

V življenju se človek srečuje z različnimi ljudmi: dobrimi, slabimi, nevoščljivimi, zahrbtnimi. Vsak izmed nas pa ima možnost in priložnost, da si izbere prijatelje, s katerimi se razume in na katere se lahko obrne, ko potrebuješ pomoč.
Ker pri nas vzrejamo papige, moramo tudi pri vzgoji papig biti prijazni, potrpežljivi, saj tudi tu velja, da kar se papiga nauči v prvih mesecih, izpopolnjuje še naprej pri novih lastnikih.

Papige vzgajava oba z možem, on skrbi za hranjenje in čiščenje v voljerah, jaz pa delo nadaljujem,ko se papige izležejo, ko jih damo v inkubator. Takrat se začne delo, ki zahteva veliko časa in vztrajnosti. Papige hranim približnotri mesece, do takrat, ko same začnejo jesti. Ko pa papiga sama je, jo lahko oddamo novemu lastniku.
Vsaka papiga je nekaj posebnega in drugačnega. Razlikujejo se po značaju in tudi po sposobnostih, saj se nekatere prej naučijo govoriti, druge kasneje. Razlikujejo pa se tudi v dojemanju okolja. Samo z vztrajnostjo in delom lahko papigi privzgojim določene navade.
Zelo podobno pa je tudi pri ljudeh. Tudi ljudje smo si različni, saj smo nekateri bolj odprti in komunikativni, drugi pa za navezovanje stikov potrebujejo več časa in prostora. Za nekatere ljudi je življenje težko in ne vidijo izhoda, nimajo volje in moči, da bi kaj spremenili.

In prav takim ljudem je potrebno ponuditi roko, jim prisluhniti in jim nameniti prijazno besedo. Ljudje smo pač socialna bitja in potrebujemo bližino in pripadnost.
Vsi poznamo pregovor, da lepa beseda lepo mesto najde, ker samo z lepo besedo in potrpežljivostjo dosežemo zastavljene cilje.

Pri prevzemu predsedstva v Medobčinskem društvu invalidov mi predavanja in druženja z mentorico Mirjano in Ljudsko univerzo Kranj pomagajo pri komuniciranju in pri medsebojnih odnosih, zato si želim, da bi Mirjana še naprej vodila te naše krožke.
Učimo se celo življenje in za učenje resnično ni nikoli prepozno. Življenje pa bogatimo ne samo z druženji, ampak tudi z izmenjavo dragocenih medsebojnih izkušenj.

Vanja Jenko

Doživljenjsko učenje

Moj življenjski moto je »doživljenjsko učenje in delo«. Tako že več let z veseljem obiskujem študijske krožke, ki jih organizira Ljudska univerza Kranj, vodi pa mentorica Mirjana Debelak.
Udeležila sem se že številnih študijskih krožkov, teme so bile različne, vsebine zanimive.
Mentorica me je s svojim načinom dela, strokovnostjo, prijaznostjo in človečnostjo navdušila že na prvem krožku.

Večkrat sem že dejala, da imamo tudi upokojenci visoke kriterije za mentorje krožkov, ki pa jih naša mentorica močno presega. Različne vsebine so bile podane na strokoven in zanimiv način.
V formalnem izobraževanju s področij komunikacije, retorike, medsebojnih odnosov, bontona nisem pridobila nobenih znanj. Koliko lažje bi bilo v času kariere, če bi imela več teh teoretičnih in praktičnih znanj.
Danes pa nam pridobljena znanja pomagajo v komuniciranju z najbližjimi, prijatelji in na splošno v vsakdanjem življenju.
Predvsem pa je pomembno, da nas je Mirjana znala vzpodbuditi, da smo vsi sodelovali. Še več, navdušila nas je, da smo na vsakem od teh krožkov pisali prispevke in za vsak krožek posebej izdali tudi bilten. Zanekaj prvih je vsak naš prispevek ilustriral mentoričin oče, kar daje biltenom še posebno vrednost.

Zadnjim biltenom pa je vsakemu prispevku dodana tematska fotografija, z mentorico smo jih obogatili še z lepimi mislimi pomembnih mislecev. Marsikatera zgodba, ki nikoli ne bi bila zapisana, je tako na papirju.
Marsikdo od udeležencev je te biltene pokazal svojcem in prijateljem. Jaz sem jih dala v branje svoji devetdesetletni mami. Prebrala jih je v celoti in bila navdušena, še zlasti, ker sem zapisala par zgodb, ki mi jih je povedala ona. Vnukinja pa mi je dejala, da je dobro napisano.
Z vsakim krožkom so se nam odpirala nova znanja. Krožkarji smo na ta način širili socialno mrežo in mnogi smo se spoprijateljili.
Še posebno pa smo pogrešali druženja v zadnjem, tako imenovanem »koronskem letu«. Saj smo tudi upokojenci v veliki večini računalniško pismeni, vendar izobraževanje preko ZOOM-a je za nas starejše brezosebno in neprijazno. Želimo si v živo pogledati v oči, se začutiti, se poslušati in v živo pogovarjati.

Ivica Platovšek

Vloga študijskih krožkov v mojem življenju

Zame so študijski krožki zelo pomembni, saj so sestavni del mojega življenja. Plemenitijo me ter mi pomagajo najti stik s samo seboj, s svojo dušo. Druženja me hranijo, besede pa bogatijo, saj so me naučile živeti s polnim srcem in polnimi pljuči. Moj cilj je znati življenje sprejemati tako, kot je, z vsemi vzponi in padci, pri tem pa uživati v tistem, kar imamo.

Študijske krožke obiskujem že dolgo časa, že od takrat, ko sem se upokojila. Prvič sem za krožke slišala, ko sem bila še zaposlena in že takrat sem vedela, da so mi pisani na kožo in da mi bodo omogočali aktivno preživljanje starosti. Čeprav živim v Loki, sem prvi krožek obiskovala v Kranju, in sicer krožek umetnostne zgodovine.

Zanima me ogromno stvari in lahko rečem, da sem zelo aktivna upokojenka. Rada berem, učim se angleščino, kot prostovoljka pomagam v Loškem muzeju, zadnjih deset let pa se z veseljem vključujem tudi v vse krožke, ki jih organizira Ljudska univerza Kranj, vodi pa jih mentorica Mirjana. V tem času smo krožkarji postali dobri prijatelji, veliko novega smo se naučili, povedali in zapisali nešteto zgodb in drug drugemu dokazali, da nas leta ne omejujejo in da ima tudi starejši človek še veliko potencialov..

Za učenje nikoli ni prepozno, za nove izzive prav tako ne. Sama sem leta 2019 uresničila celo svojo dolgoletno željo in dočakala izid svoje knjižice Krvava zarja, ki govori o krutih časih v drugi svetovni vojni in po njej.
Življenje nam ponuja nešteto priložnosti, človek mora le prisluhniti svojemu srcu in jih zgrabiti.

Meri Bozovičar

Beseda

Kaj je beseda? Beseda je odmev in odsev naših misli in izražanja, je pa tudi želja in spomin na vsa pretekla, sedanja in prihodnja doživljanja našega vsakdana.
Misli in želje so eno, tisto, kar pa nam ponuja življenje, pa je seveda nekaj popolnoma drugega.
Pravzaprav pa smo tudi ljudje kot kresničke na dopustu. Če verjamemo v svoj prav, smo včasih lahko besedno zelo grobi, nesramni in konfliktni.

Mogoče pa smo bili sami deležni takih vzorcev obnašanja že v svoji najbolj ranljivi zgodnji mladosti. Smo bili napačno vzgojeni in smo morali sami odkrivati svet okoli sebe? Smo ga videli v napačni luči in v soju nepravih besed? Smo bili deležni premalo prijaznih besed?
Velikokrat se tudi sprašujemo, kaj je prav in kaj je narobe. Še vedno pa velja, da lepa beseda lepo mesto najde. To je danes še toliko pomembnejše, ker smo ljudje velikokrat priče stresnim situacijam, čutimo se nemočne in se posledično velikokrat tudi neprimerno in nepravilno odzivamo
Vendar pa ljudje zmoremo in znamo povedati tudi veliko primernih in prijaznih besed, ki pogrejejo srce in dušo. Odmev prijaznih besed pa je bil in vedno bo neskončen.

Dorena Kumerener

Moja zgodba

Skoraj dvajset let sem uspešno vodila društvo Sožitje Kranj, kamor so vključene osebe z motnjami v duševnem razvoju, njihovi starši, skrbniki, sorojenci.
Na povabilo Ljudske univerze Kranj smo uspešno zaključili nekaj študijskih krožkov, ki so nam doprinesli nove poglede na življenjske zgodbe, ki jih doživljamo.

Mentorica Mirjana Debelak je ves čas skrbela za dobro počutje, aktivno sodelovanje udeležencev, izmenjavo mnenj in izkušenj. Razpravljali smo o aktualnih temah, ki smo jih izbrali na prvih srečanjih. Govorili smo o bontonu, medsebojnem dialogu in konfliktih, obvladovanju stresa ter o odnosu do sebe in drugih. Vsebine so se dopolnjevale in prepletale - kot tečejo niti življenja.
Ljudje včasih izrekamo sodbe, besedičimo, na glas razmišljamo in tako lahko nekoga nehote prizadenemo in ranimo. Veliko naših odzivov je povezanih z našim temperamentom in izkušnjami, ki jih imamo.
Take vsebine študijskih krožkov lahko veliko doprinesejo k boljšim medsebojnim odnosom in k aktivnejši vključenosti v družbo.

Krožkarji se znamo bolje poslušati, lažje razrešujemo konflikte, imamo večjo samozavest in boljšo samopodobo. Predvsem pa se zavedamo, da lahko – kot zrele osebe – tudi z novimi vedenji in izkušnjami presegamo vzorce svojega obnašanja.
Hvala vsem, da imajo tudi ranljive skupine priložnost biti del te družbe.

Branka Perne

Zakaj se udeležujem študijskih krožkov?

Rad se družim z ljudmi in rad se kaj novega naučim. Srečanja so bila zanimiva, veliko smo se pogovarjali in se učili drug od drugega. Včasih smo šli po krožku skupaj z Mirjano tudi na kavo.
Prvega krožka sem se udeležil pred tremi leti, lansko leto sem bil udeleženec krožka Vas z razgledom, letos pa krožka Neskončen odmev prijaznih besed.
Upam, da bomo s krožki nadaljevali in da bom zvedel še veliko zanimivega.

Luka Perne

Naša družina

Živeli smo v Dobju pri Poljanah. Moja starša, ata Janez in mama Marjanca, sta bila zelo skromna človeka. Rodilo se jima je sedem otrok. Prvi je bil deček, nato sedem deklic. Jaz sem bila peti otrok. Ko je šla nosečnost proti koncu, je soseda rekla mami:»Da bi bil le fant, da ne bo Janez kej djal!« Ata pa je bil vesel, da sem bila deklica.

Ko sem že toliko zrasla, sem se začela zavedati, da živim zelo skromno. Mama je bila sicer šivilja, a zaslužila ni veliko. Ata je bil občinski sluga. Nekoč se je zgodilo, da je dobil plačo, a jo je na poti domov zgubil. Pošten najditelj jo je prinesel na dom.
Za mano se je rodila še ena hčerka.
Leta 1944 smo se preselili v Smoldno k očetovi mačehi, ker so njenega sina, očetovega polbrata, odpeljali partizani. Tam smo živeli še bolj skromno, saj nismo imeli pravice niti odtrgati jabolka z drevesa, pa čeprav je jablana rasla na očetovem domu.
Konec leta 1944 je mama rodila sedmega otroka, deklico. Stara mama, očetova mačeha, ni bila prav nič vesela, da ima mama spet dojenčka. Nikoli ji ni bila pripravljena pomagati in ji vsaj malo olajšati dela, čeprav jo je ata za pomoč lepo prosil.

To je bil čas vojne. Vedno so se izmenjavali partizani in Nemci. Moja mama je imela zanje vedno kaj, da jih je lahko postregla. Po klopi v hiši so posedali eni ali drugi, jaz pa sem jim nosila kruh, da so jedli. Nikogar se nisem bala.

Otroci smo skupaj s starši mirno preživeli vojno. Oče je bil vedno doma, saj je imel eno oko poškodovano in ni videl. To je bila sreča v nesreči, saj je imelo takrat malo otrok očeta doma.
V šolo pa smo hodili v Poljane. Ker smo morali hoditi peš, je bilo daleč. Pozimi nas je ata pospremil, da je naredil s škornji gaz. V šolo se nismo nikoli vozili, vedno pa smo bili zadovoljni s tistim, kar smo imeli. Vajeni smo bili skromnega življenja.
Moje življenje v otroških letih resnično ni bilo z rožicami postlano.

Tončka Trilar

Moč besede

Besede, besede, besede. Prijazne, spoštljive, ljubeznive, odmevne in tiste, ki prizadenejo.
Najlepše med njimi so prijazne besede.

To so tiste besede, ki jih uporabljamo, kadar smo spoštljivi drug do drugega, ko smo ljubeznivi do bližnjih in daljnih, ko smo človeku pripravljeni darovati čas in mu prisluhniti.
Besede morajo biti odmevne, da se slišijo daleč in jih čuje vsak.
Nikoli pa z besedami ne smemo nikogar prizadeti. Neprava beseda na nepravem mestu človeka lahko rani, zlasti še, če je uporabljena krivično..

Janez Dolinar

Med prijatelji

Prepričan sem, da je zelo pomembno, da se učimo celo življenje. Za učenje ni nikoli prepozno.
Ker sem se moral predčasno upokojiti, sem imel veliko prostega časa, ki sem ga želel koristno izkoristiti in se pridružiti loškim upokojencem.

Naključje pa me je pripeljalo pred vrata Medobčinskega društva invalidov. Prijazna predsednica društva Mimi Košir me je povabila v skupino in od takrat sem njen aktivni član in tudi udeleženec vseh študijskih krožkov, ki jih je bilo v teh letih že veliko. Pomenijo mi druženje, učenje, osebnostno rast, postali pa so tudi pomemben del mojega življenja.

V življenju moramo premagati veliko ovir, vendar je to preprostejše, če imaš ob sebi ljudi, ki te podpirajo in te spodbujajo. Vesel sem, da sem s prijatelji preživel že veliko lepih trenutkov.

Dušan Rađević

Naša druženja

Naša druženja

Srečanje študijskih krožkov v LUK-medgeneracijskem centru v Kranju, 9. 9. 2021

Besedila in družinske fotografije
so prispevali udeleženci
študijskih krožkov
Ljudske univerze Kranj.

Mentorica ŠK:
Mirjana Debelak, prof.

»Govoreče drevo« na naslovnici
je izdelek uporabnikov VDC Kranj,
enota Šenčur,
pod vodstvom
Tatjane Sladič, delovne inštruktorice in
Andreje Vršič, skupinske habilitatorke.

Grafično oblikovanje:
Mojca Rozman, org. izobr. odraslih
na Ljudski univerzi Kranj

Izdano:
SEPTEMBER 2021